

(7)

Κατατέθηκε
6ης 23.9.08

Β. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

Αθήναι, τῆς 25ης Φεβρουαρίου 1972.

Μνημόνιον

συναντήσεως Ὑφυπουργοῦ Κ. Παναγιωτάκου καὶ Τούρκου
Πρέσβευς κ. ΤΟΥΡΚΜΕΝ

Ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν τακτικῶν μετ' αὐτοῦ διαβουλεύσεων, ἐδέχθη σήμερον τὸν ἑνταῦθα διαπεπιστευμένον Πρέσβυν τῆς Τουρκίας. Σκοπὸς τῆς σημερινῆς συναντήσεως ἦτο ἡ ἐνημέρωσις τοῦ ἐπὶ τῶν τελευταίων ἐν Κύπρῳ ἐξελίξεων καὶ ἡ ἀπὸ ἐλληνικῆς πλευρᾶς θεώρησις αὐτῶν.

Τοῦ ἀνέπτυξα τὰ ἐξῆς θέματα:

Μακάριος.

Λόγω μακρᾶς ἐπαφῆς μετὰ τοῦ Μακαρίου καθ' ὅν χρόνον διέτελεσα Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος, ἐβεβαιώθην ὅτι οὐδεμίαν συνεργασίαν εἶναι δυνατὴν μετὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ Λευκωσίας ἐνδὼς ὁ Μακάριος θά παρέμενε Πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας. Τὴν ἀποφιν αὐτὴν ἠσπᾶσθη, κατόπιν εἰσηγήσεών μου, καὶ ἡ Κυβέρνησις μου.

Ὁ Μακάριος εἶναι ἀσταθῆς εἰς τὰς ἰδέας τοῦ καὶ πρόθυμος νὰ θυσιάσῃ, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐκάστοτε ὑπ' αὐτοῦ συλλαμβανόμενων σχεδίων, τὰ μακροπρόθεσμα συμφέροντα τοῦ ἑλληνισμοῦ.

Διακρίνεται ἀπὸ ἔφεσιν πρὸς τὸ ψεύδεσθαι. Διὰ σειρᾶς ψευδολογιῶν, ἔχει συχνὰ παραπλανήσει τὰς ἐκάστοτε ἐν Ἀθήναις Κυβερνήσεις. Τοῦτο, συνδυαζόμενον μετὰ τῆς ἀναμφισβητήτου ἱκανότητος αὐτοῦ περὶ τὴν κατάστρωσιν καὶ ἐκτέλεσιν τακτικῶν κινήσεων ἐπὶ διεθνoῦς ἐπιπέδου, τὸν καθιστᾷ ἰδιαιτέρως ἐπικίνδυνον διὰ τὰς ἑλληνοτουρκικὰς σχέσεις.

Ἄντὶ νὰ συμμορφοῦται πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῶν ἐν Ἑλλάδι Κυβερνήσεων, συνεχῶς δημιουργεῖ τετελεσμένα γεγονότα. Ἐπὶ δὲ Κυβερνήσεως Γ. Παπανδρέου, εἶχεν ἐπιτρέψει εἰς ἑαυτὸν τὴν ἀποστολὴν ὁδηγιῶν καὶ διαταγῶν πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Τὴν τακτικὴν δὲ αὐτὴν ἔναντι τῶν ἐλληνικῶν Κυβερνήσεων εἶχεν ἀνέκαθεν ἀκολουθήσει. Π.χ. ὅταν, ἀδιαφορῶν διὰ τὰ ἔθνικα συμφέροντα τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἐκήρυξεν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς νήσου. Ἡ ὅταν, παρὰ τὰς ὁδηγίας ἐξ Ἑλλάδος καὶ τὰς ἰδικὰς μου συμβουλὰς, ἐξεδήλωσεν τὸ θέρος τοῦ 1971 σφοδρὰν ἐχθρότητα πρὸς τὴν τουρκικὴν ἐν Κύπρῳ μειονότητα.

Τοῦτο δέ, ἵνα θεραπεύσῃ ἰδικᾶς του περιστασιακᾶς πολιτικᾶς ἀνάγκας.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω ὀδήγησαν τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι βασικὴ προϋπόθεσις διὰ διαρκῆ καὶ δικαία ἐν Κύπρῳ λύσιν εἶναι ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ Μακαρίου ἀπὸ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς.

Τοῦτο κατέστησα γνωστὸν εἰς τὸν ἴδιον κατὰ τὴν διάρκειαν προσφάτου συναντήσεώς μας. Ὑπεσχέθην δέ εἰς τὸν Μακάριον ὅτι ἐὰν αὐτοβούλως παρητήτο τοῦ προεδρικοῦ ἀξιώματος, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀνελάμβανε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀπομακρύνῃ τῆς Κύπρου καὶ τὸν στρατηγὸν Γρίβαν.

Περὶ τῶν ἀνωτέρω, ὁ Τοῦρκος Πρέσβυς εἶπεν ὅτι ἀποφίς τῶν Τουρκικῶν Κυβερνήσεων ἦτο ἀνέκαθεν ὅτι ὁ Μακάριος ἦτο ἐναντῖον πάσης λογικῆς καὶ παραδεικτῆς ὑπὸ τῶν δύο χωρῶν μας λύσεως τοῦ Κυπριακοῦ. Ἄλλ' ὅτι ἡ μέχρι τοῦδε πολιτικὴ τῶν Ἑλληνικῶν Κυβερνήσεων δέν ἐπέτρεπε τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Μακαρίου. Τώρα ὅμως, ὅτε ἀπὸ κοινοῦ κατεστρώθη μακροπρόθεσμος πολιτικὴ τῶν χωρῶν μας, ὑφίσταται ὑπαλλακτικὴ λύσις καὶ διάφοροι δυνατότητες. Ἰδία δέ διότι αἱ λύσεις αὗται χαίρουν καὶ τῆς ὑποστηρίξεως τῶν συμμάχων μας.

Ὅπλα ἐκ Τσεχοσλοβακίας.

Τοῦ εἶπον ὅτι προσωπικῶς θὰ προτιμοῦσα νὰ παραδοθοῦν εἰς τὴν Ἐθνοφυλακὴν. Διεκδόπην ὅμως ἀπὸ τὸν Τοῦρκον Πρέσβυν, ὅστις μοῦ ἐδήλωσεν ὅτι ἡ Κυβέρνησις του ἐπιμένει ὅπως τὰ ὅπλα τεθοῦν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Διεθνούς Εἰρηνευτικῆς Δυνάμεως. Τοῦ ἐγνώρισα ὅτι δέν εἴμεθα ἀδιάλλακτοι ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ καὶ ὅτι θὰ λάβωμεν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν τὴν τουρκικὴν ἐπιθυμίαν.

Τοῦ ἀπενάλυφα ἐν συνεχείᾳ ὅτι εἴχομεν ἀκριβῆ στοιχεῖα περὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τύπου τῶν εἰσαχθέντων ὅπλων (τὸ διπλάσιον τῶν κατὰ τὸ 1966 ἀγορασθέντων) καὶ ὅτι συνεπῶς, εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ προβῶμεν εἰς ἔλεγχον τῶν παραδοθησομένων τεμαχίων. Προσπάθεια ἀποκρύψεως μέρους αὐτῶν θὰ διεπιστοῦτο ἀμέσως καὶ θὰ ἀπετύγχανε.

Ἑλληνοκυπριακαὶ κρατικαὶ σχέσεις.

Τοῦ εἶπον ὅτι ὁ ἡμέτερος Πρέσβυς δέν πρόκειται νὰ ἀναλάβῃ ἐν Κύπρῳ καθήκοντα πρὶν δοθοῦν αἱ ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος ζητηθεῖσαι ἱκανοποιήσεις. Ἐπίσης ὅτι, ὁ Ἕλληνας Ἐπιτετραμμένος ἔχει ρητᾶς ὀδηγίας νὰ διακώβῃ πᾶσαν σχέσιν μετὰ τοῦ κυπριακοῦ

Υπουργείου Ήξωτερικῶν. Καί, τέλος, ὅτι ὁ κ. Κυπριανοῦ εἶναι πρόσωπον τελείως ἀνεπιθύμητον εἰς τήν Ἑλληνικήν Κυβέρνησιν.

Προσεχεῖς ἐνέργειαι.

Τοῦ ἀνέφερον ὅτι ἡ Ἑλληνική Κυβέρνησις εἶναι εἰς συνεχῆ ἐπαφήν μετὰ τῶν τριῶν Κυπρίων Μητροπολιτῶν. Καί τοῦ ἀπεκάλυφα ὅτι, κατά τήν διάρκειαν τῆς τελευταίας ἐν Κύπρῳ παραμονῆς μου, εἶχον σειράν συναντήσεων μετ' αὐτῶν. Ὅτι οἱ Μητροπολιταί, μετὰ τήν εἰς αὐτοῦς ἀποκάλυψιν στοιχείων περὶ τῶν κινδύνων οὓς συνεπάγεται ἡ μετὰ τῶν κομμουνιστῶν πολιτική συνεργασία τοῦ Μακαρίου, ὑπεσχέθησαν ἐνεργὸν συμμετοχὴν εἰς τὰς προσπάθειας ἀνατροπῆς τοῦ Κυπρίου Προέδρου.

Σημαντικὸν μέρος τῆς πολιτικῆς του δυνάμεως ἀντλεῖ ὁ Μακάριος ἐκ τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας. Ἐλπίζομεν, λοιπόν, ὅτι αἱ ἐνέργειαι τῶν τριῶν Μητροπολιτῶν θὰ τὸν κλονίσουν τόσον, ὥστε νὰ καταστῇ εὐχερῆς ἡ ἀπομάκρυνσις του. Τοῦ εἶπον ἐπίσης ὅτι σημαντικὴν βοήθειαν εἶχεν ὑποσχεθεῖ καί ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Χωρὶς νὰ ὑπαισέλω εἰς λεπτομερείας, τοῦ ὠμίησα περὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἱερωνύμου, περὶ εἰρηνικῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ Μακαρίου ἀπὸ τῆς Προεδρίας.

Ὡς ἦτο φυσικὸν, δέν ἦτο εἰς θέσιν νὰ μοῦ ἀπαντήσῃ κατά πόσον ἡ χώρα του θὰ ἦτο διατεθειμένη νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν διαδελεασμοῦ παγίδευσιν τοῦ Μακαρίου. Νομίζει, ὅμως, ὅτι ἡ ἀπάντησις θὰ εἶναι θετικῆ. Ὑπεσχέθη ὅτι ἡ ἰδική του εἰσήγησις πρὸς τὴν Κυβέρνησιν του θὰ εἶναι εὐνοϊκῆ.

Κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΟΣ

Υπουργός